

เอกสารวิชาการ

การปลูก
และการขยายพันธุ์

มะนาว

ของ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร

จังหวัดฉะเชิงเทรา

โดย ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดระยอง

กรมส่งเสริมการเกษตร

คำนำ

“มะนาว”เป็นไม้ผลขนาดเล็กที่มีบทบาทคู่ชีวิตคนไทยมาเป็นเวลานาน นิยมนำมะนาวมาปรุงรสอาหารต่าง ๆ เช่น น้ำพริก ต้มยำกุ้ง ต้มยำปลา ยำต่างๆ ส้มตำ ผัดไทย ฯลฯ มะนาวเป็นไม้ผลที่มีกรดอินทรีย์หลายชนิดจากน้ำมะนาว เช่น กรดซิตริก กรดมาลิก วิตามินซี น้ำมันหอมระเหยจากผิวมะนาวซึ่งนำมาใช้ประโยชน์ในการผสมเป็นน้ำยาทำความสะอาดต่าง ๆ เช่น น้ำยาล้างจาน และมะนาวยังมีประโยชน์ใช้เป็นยาสมุนไพร ขับเสมหะ แก้ไอ เลือดออกตามไรฟัน เหนืออกบวม เป็นต้น สำหรับการปลูกมะนาวนั้นสามารถปลูกได้หลายวิธี เช่น การปลูกในกระถาง การปลูกในเชิง การปลูกในกระสอบ การปลูกลงดิน การปลูกในวงบ่อซีเมนต์ ซึ่งถ้าต้องการบังคับมะนาวให้ออกนอกฤดู จะนิยมปลูกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์ เพราะสามารถที่จะบังคับมะนาวให้ออกดอกติดผลได้ตามวันเวลาที่ต้องการง่ายกว่าการปลูกด้วยวิธีอื่น ๆ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดฉะเชิงเทรา จัดทำเอกสารการปลูกและการขยายพันธุ์มะนาวขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้ในการปลูกมะนาวตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษา การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช สายพันธุ์มะนาวและการขยายพันธุ์มะนาว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่สนใจในการปลูกมะนาวและการขยายพันธุ์ต่อไปได้

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา
กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง	หน้า
การปลูกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์	๑
การดูแลรักษา	๓
การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู	๕
การบังคับมะนาวนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์	๗
การขยายพันธุ์มะนาว	๘
-วิธีการตอนกิ่งมะนาว	๙
-วิธีการเสียบยอด	๑๐
พันธุ์มะนาวที่มีใน ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดฉะเชิงเทรา	๑๑
-มะนาวแป้นโรชา	๑๒
-มะนาวแป้นสิรินนท์	๑๓
-มะนาวยักษ์	๑๔
-มะนาวไข่	๑๕
-มะนาวแป้นพิจิตร ๑	๑๖
-มะนาวแป้นดกพิเศษ	๑๗
-มะนาวแป้นรำไพ	๑๘
-มะนาวแป้นแม่ลูกดก	๑๙
-มะนาวแป้นสุขประเสริฐ	๒๐
-มะนาวแป้นน้ำหอมทูลเกล้า	๒๑
-มะนาวเลม่อน	๒๒

การปลูก
มะนาว

การปลูก มะนาวในวงบ่อซีเมนต์

การปลูกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์เหมาะสำหรับ
เกษตรกรที่มีพื้นที่จำกัด ดินปลูกพืชอื่นๆ ไม่เหมาะสม
ผู้ที่สนใจด้านการเกษตร สามารถทำเป็นอาชีพเสริม
ได้ดี โดยเฉพาะช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน มะนาวจะมีราคาสูง
ทุกปีประมาณผลละ ๕-๑๐ บาท

การปลูกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์ สามารถบังคับให้ออกดอกติด
ผลตามวันเวลาที่เรต้องการได้ ๑๐๐% ผลผลิตประมาณ ๒๕๐-๑,๐๐๐ ผล
ต่อวัน ขึ้นอยู่กับพันธุ์ อายุ ต้นและการปฏิบัติดูแลรักษา ซึ่งมีขั้นตอนและ
วิธีดำเนินการดังนี้

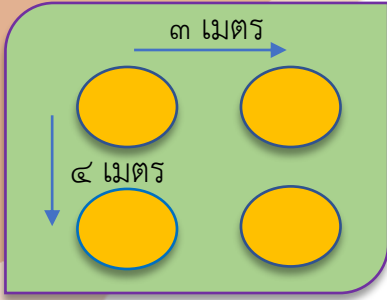
๑. การเตรียมพันธุ์

มะนาวที่ปลูกในวงบ่อซีเมนต์ใช้ได้ทุกพันธุ์ แต่ที่สำคัญต้องเป็นพันธุ์ที่ตลาด
ต้องการ มีการออกดอก ติดผลง่ายให้ผลตก ผลมีขนาดใหญ่ เปลือกบาง น้ำมาก กลิ่นหอม
และทนทานต่อโรคและแมลง พันธุ์ที่ตลาดนิยม ได้แก่ พันธุ์แป้นรำไพ พันธุ์แป้นจรรยา
พันธุ์แป้นพิจิตร และพันธุ์ตาสีติ เป็นต้น สำหรับพันธุ์แป้นพิจิตรและพันธุ์ตาสีติเป็นมะนาว
ที่ทนทานต่อโรคแคงเกอร์ที่ผล ใบและลำต้น
ดีกว่าทุกพันธุ์

๒. การเตรียมวงบ่อซีเมนต์

ควรใช้วงบ่อซีเมนต์ที่มีขนาดเส้นผ่าน
ศูนย์กลางประมาณ ๘๐-๑๐๐ ซม. สูง ๔๐-๖๐
ซม. ที่ด้านล่างหรือก้นบ่อควรมีฝาซีเมนต์วงกลม
ขนาด ๘๐-๑๐๐ ซม. รองรับอยู่ด้านล่าง เพื่อ
ป้องกันไม่ให้ รากมะนาวหยั่งลงดินนอกก้นบ่อ
เพื่อให้สามารถบังคับออกผลนอกฤดูจะทำได้ง่ายขึ้น

๓. การวางวงบ่อซีเมนต์

เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานควรวางวงบ่อเป็นแถวเป็นแนว ถ้ามีพื้นที่จำกัด ควรวางแถวเดียวระยะ ๓x๓ เมตร แต่ละคูห่างกัน ๔ เมตร

๔. การเตรียมดินปลูก

ดินที่ใช้ปลูกควรเป็นดินที่มีอัตราส่วนผสมอัตรา ๑ : ๑ : ๑ : ๑ ประกอบด้วยดินร่วน ๑ ส่วน ขี้เถ้าแกลบดำ ๑ ส่วน ปุ๋ยคอก ๑ ส่วน และกากมะพร้าวสับ ๑ ส่วน ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากันดีแล้วตักใส่วงบ่อ กดดินหรือขึ้นเหยียบดิน โดยเฉพาะบริเวณขอบบ่อด้านล่างให้แน่น พูนดินสูงจากปากบ่อ ๒๐-๓๐ ซม. เมื่อดินยุบตัวภายหลัง

๕. วิธีการปลูกมะนาว

นำต้นพันธุ์มะนาวจากต้นกิ่งตอน หรือต้นเสียบยอดที่สมบูรณ์แข็งแรงดีมาปลูกตรงกลางวงบ่อ โดยขุดหลุมเล็กน้อย รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๐๐-๑๕๐ กรัมต่อหลุม ใช้มีดกรีดก้นถุงพลาสติกสีดำโดยรอบแล้วนำต้นมะนาวไปวางในหลุม กลบดินเล็กน้อย ใช้มีดกรีดถุงพลาสติกที่เหลือออก กลบดินกดดินให้แน่น ใช้ไม้ไผ่ปักหลักกันลมโยกแล้วรดน้ำให้ชุ่ม

๑. การให้น้ำ

ใช้สายยางรดน้ำหรือต่อระบบน้ำแบบมินิสปริงเกอร์รดน้ำมะนาว ๑-๒ วัน ต่อครั้ง หรือวันละ ๑ ครั้งเฉพาะตอนเช้า

๒. การใส่ปุ๋ย

หลังจากปลูกมะนาวได้ ๑ เดือน ควรใส่ปุ๋ยเคมีเพื่อเร่งการเจริญเติบโต โดยใช้ปุ๋ย ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ ปุ๋ยผสมยูเรียเล็กน้อย อัตรา ๑๐๐-๑๕๐ กรัม หรือครึ่งกำมือต่อต้น ใส่เดือนละครั้งในระยะบังคับให้ออกดอกควรใส่ปุ๋ยสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ หรือใส่ปุ๋ยที่มีตัวกลางสูงอัตรา ๑๐๐-๑๕๐ กรัมต่อต้น

๓. การคลุมโคนต้น

หลังจากปลูกแล้วควรใช้เศษฟางข้าว หญ้าแห้ง แกลบดิบ กาบมะพร้าว คลุมโคนต้นเพื่อรักษาความชุ่มชื้นในดินและควบคุมวัชพืชในวงบ่อ

การดูแลรักษา

๔. การตัดแต่งกิ่ง

ถ้าต้นมะนาวสมบูรณ์ดี มะนาวจะแตกกิ่งเล็กๆ จำนวนมาก ควรตัดกิ่งที่ไม่เป็นระเบียบกิ่งที่ซ้อนกัน กิ่งที่อยู่ด้านล่างของต้น รวมทั้งกิ่งที่เป็นโรคและแมลงทำลายออก เหลือกิ่งหลักๆ กระจายไปทั่วต้นไม่ควรหนักไปทางทิศใดทิศหนึ่งมากเกินไป เมื่อมะนาวติดผลกิ่งอาจหักหรือต้นโค่นล้มได้

๕. การค้ำกิ่ง

มะนาวที่ปลูกในวงบ่อ มีการกระจายรากจำกัด ในพื้นที่ที่มีลมแรง เมื่อมะนาวติดผลดกมากกิ่งอาจหักหรือโค่นล้มได้ ควรป้องกันโดยการใช้ไม้ไผ่ ค้ำยันกิ่งและลำต้นมะนาวแบบนั่งร้านสี่เหลี่ยม หรือ ปักเป็นกระโจมสามเหลี่ยม ให้มะนาวทุกต้น

๖. การเพิ่มดินปลูก

หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตและตัดแต่งกิ่งมะนาวแต่ละปี ควรนำดินร่วนผสมปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตราส่วน ดินร่วน ๑ ส่วน ปุ๋ยหมัก ๑ ส่วน ขี้เถ้ากลบดำ ๑ ส่วน หรือดินร่วน ๑ ส่วน ปุ๋ยคอก ๑ ส่วน ปุ๋ยหมัก ๑ ส่วน ผสมปุ๋ยเคมี ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๐๐-๑๕๐ กรัม ผสมให้เข้ากันดีแล้ว นำมาใส่เพิ่มในวงบ่อให้เต็มปากบ่อมีลักษณะพูนขึ้นเล็กน้อย

การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

๑. โรคแคงเกอร์

สาเหตุเกิดจากเชื้อแบคทีเรียเข้าทำลายทั้งใบ กิ่งและผลของมะนาว ทำให้เกิดโรคตกสะเก็ดบนใบ กิ่งและผล

ป้องกันกำจัด โดยการใช้พันธุ์ที่มีความต้านทาน เช่น พันธุ์พิจิตร ๑ พันธุ์ตาสีติ ควรตัดแต่งกิ่ง ใบและผลที่เป็นโรคไปเผาทำลาย พันสารประกอบทองแดง เช่น คูปราวิทคืออปปีไซด์ หรือยาปฏิชีวนะที่ทำลายเชื้อแบคทีเรีย เช่น สเตรปโตมัยซิน ซัลเฟต แอกริมัยซิน หรือแคงเกอร์เอ็กซ์

๒. โรครากและโคนเน่า

สาเหตุเกิดจากเชื้อราไฟทอปเทอร่าหรือเกิดจากการปลูกรมะนาวลึกเกินไปหรือเกิดจากน้ำท่วมมากเป็นเวลานาน หรือเกิดจากปุ๋ยคอกปุ๋ยหมักที่สดยังไม่สลายตัวมาเป็นวัสดุในการปลูกรมะนาว โดยมะนาวจะแสดงอาการใบเหลืองซีด เหี่ยว ใบร่วงและกิ่งแห้งตาย

ป้องกันกำจัด โดยไม่ควรปลูกรมะนาวลึกเกินไป ไม่นำปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักสดที่ยังไม่สลายตัวมาเป็นวัสดุปลูก การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาคลุกดินก่อนการปลูก และใช้สารเมทาแลคซิล ละลายน้ำรดบริเวณโคนต้นที่เป็นโรค

๓. โรคยางไหล

สาเหตุเกิดจากเชื้อราหรือการขาดน้ำ ขาดธาตุอาหารบางชนิด โดยมะนาวจะมียางไหลออกมาตามรอยแตกของเปลือก ต้นจะทรุดโทรม กิ่งแห้ง

ป้องกันกำจัด โดยการตัดแต่งกิ่งที่เป็นโรคไปเผาทำลาย บำรุงต้นมะนาวให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ พันสารเคมีป้องกันกำจัดโรค ได้แก่ คีอเปอร์อ็อกซีคลอไรด์

การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

๔. หนอนซอนใบ

สาเหตุเกิดจากหนอนของผีเสื้อกลางคืนที่มาวางไข่ที่ใบอ่อนของมะนาว จากไข่ก็จะฟักเป็นตัวหนอน แล้วซอนไซกินน้ำเลี้ยงที่อยู่ระหว่างผิวใบทั้งด้านหน้าและหลังใบ สังเกตเห็นเป็นทางสีขาวคดเคี้ยวไปมา ทำให้ใบมะนาว หงิกงอ แห้ง ใบมะนาวไม่เจริญเติบโต

ป้องกันกำจัด โดยการตัดแต่งยอดอ่อนหรือใบที่มีแมลงทำลายไปเผา การใช้เชื้อราบิวเวอเรีย หรือสารเคมี ได้แก่ ไทอะมีโทแซม อะบาร์แม็กติน คาร์โบซัลแฟน

๕. หนอนกินใบ (หนอนแก้ว)

สาเหตุเกิดจากหนอนของผีเสื้อกลางคืนโดยหนอนจะกัดกินใบอ่อนของมะนาว ถ้าระบาดมากใบอ่อนของมะนาวจะถูกกัดกินเว้าแหว่งเหลือแต่ก้านใบ ใบจะหมดทั้งต้นภายใน ๒-๓ วัน

ป้องกันกำจัด โดยการหมั่นสำรวจดูใบและยอดอ่อนของมะนาวเมื่อพบไข่หรือตัวหนอนควรจับไปทำลายและพ่นสารเคมี ได้แก่ คาร์บาริล อะบาร์แม็กติน คาร์โบซัลแฟน

๖. เพลี้ยไฟ

สาเหตุเกิดจากแมลงขนาดเล็ก ดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนต่าง ๆ ของลำต้น โดยเฉพาะดอกมะนาวบริเวณช่อดอก-ผล ทำให้มะนาวไม่ค่อยติดผลหรือทำให้ผลมะนาวมีผิวขรุขระไม่น่ารับประทาน

ป้องกันกำจัด โดยการพ่นเชื้อราบิวเวอเรียหรือสารเคมี ได้แก่ คาร์โบซัลแฟน

๗. เพลี้ยหอย

การป้องกันกำจัด ตัดแต่งกิ่งมะนาวที่พบเพลี้ยหอยระบาดไปเผาทำลายหรือพ่นสารปิโตรเลียมสเปรย์

การบังคับมะนาวนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์

มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑. ต้นมะนาวที่จะบังคับให้ออกผลนอกฤดู ควรมียุขอย่างน้อย ๘ เดือนขึ้นไป
๒. มะนาวที่มีอายุมากกว่า ๑ ปี และเคยออกดอกติดผลแล้ว
ช่วงเดือน พฤษภาคม - สิงหาคม ควรเด็ดดอกและผลมะนาวในฤดูออกให้หมด
ช่วงเดือน สิงหาคม - กันยายน
๓. ช่วงปลายเดือนสิงหาคมหรือต้นเดือนกันยายน ให้นำผ้าพลาสติกที่กันฝน ขนาดกว้าง ๑ - ๑.๕ เมตร ยาว ๑.๕ - ๒ เมตร มาคลุมรอบวงบ่อไว้ โดยให้ชายด้านหนึ่งมัดติดกับโคนต้นมะนาว ให้สูงจากพื้นดินปากบ่อ ๒๐ - ๓๐ ซม.
๔. ระยะเวลาการคลุมไว้ประมาณ ๑๐ - ๑๕ วัน
๕. สังเกตใบมะนาวมีอาการเริ่มเหี่ยว ใบสลด อาจมีใบร่วงบ้างหรือเหี่ยวประมาณ ๗๕-๘๐% ให้นำผ้าพลาสติกออก
๖. ให้น้ำพร้อมกับปุ๋ยสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑๐๐ - ๑๕๐ กรัม
๗. หลังจากให้น้ำและปุ๋ยประมาณ ๒ สัปดาห์ ต้นมะนาวจะผลิตาดอกหรือแตกใบอ่อนพร้อมออกดอก
๘. ต้องหมั่นดูแลรักษาไม่ให้ศัตรูมาทำลายมะนาว โดยเฉพาะเพลี้ยไฟ ไรแดง และหนอนชอนใบ
๙. หลังจากมะนาวออกดอก ติดผลได้ ๔ - ๕ เดือน ก็สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตสู่ตลาดได้

การขยายพันธุ์มะนาว

วิธีขยายพันธุ์มะนาวที่นิยม ได้แก่ การตอนกิ่ง การปักชำ และการเสียบยอด ในปัจจุบันการปลูกมะนาวนิยมใช้กิ่งตอนจึงมักเกิดปัญหาเรื่องระบบราก เมื่ออายุมากขึ้น ทำให้ต้นมะนาวเริ่มโทรม และตายในที่สุด การปลูกมะนาวจากต้นพันธุ์ที่เสียบยอดโดยใช้ต้นตอมะขวิดหรือส้มโอ สามารถแก้ปัญหาได้เนื่องจากมะขวิดหรือส้มโอ เป็นพืชที่อยู่ในตระกูลเดียวกันกับมะนาว มีระบบรากแข็งแรง การเจริญเติบโตดี ทำให้มะนาวที่ปลูกมีอายุนานหลายปี

วิธีการ ตอนกิ่งมะนาว

๑. เลือกกิ่งที่สมบูรณ์ ไม่อ่อนแก่เกินไป เปลือกสีน้ำตาล หรือน้ำตาลปนเขียว ไม่มีโรคแมลงทำลาย

๒. ควั่นรอบกิ่งเป็น ๒ วง ความห่างของวง เท่ากับความยาวของเส้นรอบวงของกิ่งที่ตอน แล้วลอกเปลือกที่ควั่นออก

๓. ขูดเนื้อเยื่อเจริญออก โดยขูดจากบนลงล่าง

๔. หุ้มรอยควั่น โดยนำตุ้มตอนมากรีดตรงกลาง และแหวกตุ้มตอนให้แยกออกจากกันแล้วนำไปหุ้มรอยควั่น

๕. มัดตุ้มตอน ด้วยเชือกฟางให้แน่น

๖. ระยะเวลา ๒๐-๓๐ วัน จะมีรากงอก ตัดกิ่งตอนเมื่อรากมีสีเหลืองหรือสีน้ำตาล นำไปแช่น้ำประมาณ ๑๐ - ๒๐ นาที

๗. ตัดเชือกฟางและถุงพลาสติกออก นำกิ่งตอนชำลงใน

ถุงพลาสติกหรือกระถางโดยใช้ขุยมะพร้าว ปักไม้ค้ำยันและรดน้ำให้ชุ่ม เลี้ยงในที่ร่มรำไร ประมาณ ๒ สัปดาห์ สามารถที่จะนำไปปลูกลงได้

๑. ตัดต้นตอ ยาวประมาณ ๕ - ๑๐ ซม.
๒. ใช้มีดตัดเตอร์ผ่าลงตรงกลาง ต้นตอลึกประมาณ ๑ ซม. หรือเท่ากับความกว้างของใบมีด
๓. เชื่อนยอดพันธุ์มะนาว ให้เป็นรูปปลีมายาว ประมาณ ๑ ซม. หรือเท่ากับความกว้างของใบมีด
๔. นำยอดมะนาวเสียบลงบนต้นตอ โดยให้เปลือกชิดด้านใดด้านหนึ่ง ระหว่างต้นตอกับยอดพันธุ์มะนาว (ในกรณีกิ่งและต้นตอมีขนาดไม่เท่ากัน)
๕. พันด้วยเชือกฟาง ๖ - ๘ รอบ
๖. นำถุงมาอบต้นมะนาว วางไว้ในที่ร่มประมาณ ๓๐ วัน โดยไม่ต้องเปิดถุงมารดน้ำ มัดเชือกให้แน่นไม่ให้อากาศเข้า
๗. ตัดมุมถุงพลาสติก ด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้ยอดพันธุ์มะนาวปรับสภาพกับภายนอกทิ้งไว้ประมาณ ๓ วัน จึงเปิดถุงพลาสติกใส่ออก
๘. ตัดเชือกฟางที่พันออก เมื่อมะนาวอายุได้ ๑ เดือน แล้วนำเลี้ยงในที่ร่ม ประมาณ ๒ อาทิตย์

เชื่อนกิ่งยอดพันธุ์ดี

นำยอดพันธุ์ดีเสียบกับต้นตอ

มัดปากถุง

พันธุ์มะนาว

ที่มีใน ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

เปลือกบาง

มะนาวแป้น

พันธุ์พื้นเมืองของไทย ผลกลมสวย ผิวไม่เรียบ น้ำเยอะ รสเปรี้ยวจัด มีกลิ่นหอม ด้านในมีกลีบผลประมาณ ๑๓ กลีบ พันธุ์ที่นิยมปลูกคือ แป้นรำไพ แป้นดกพิเศษ

เปลือกหนา

มะนาวยักษ์

ถิ่นกำเนิดจากประเทศอินเดีย ผลกลมใหญ่พอกับส้มโอ ตอนสุกผิวสีเหลือง ผิวเรียบ มีน้ำเยอะ กลิ่นหอมน้อยกว่า มะนาวแป้น ไม่มีเมล็ด

เปลือกบาง

มะนาวไข่

พันธุ์พื้นเมืองของไทย ผลกลมสวย ผิวไม่เรียบ น้ำเยอะ รสเปรี้ยวจัด มีกลิ่นหอม ด้านในมีกลีบผลประมาณ ๑๓ กลีบ พันธุ์ที่นิยมปลูกคือ แป้นรำไพ แป้นดกพิเศษ

ปกติเปลือกหนา แต่หน้าแล้งเปลือกจะบางลง

มะนาวไร้เมล็ด

ผลทรงกลมขนาดพอกับลูกเทนนิส กลิ่นหอมให้น้ำเยอะ ไม่มีเมล็ด ติดผลเยอะในช่วงหน้าแล้ง

มะนาวแป้นวโรชา

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นมะนาวทวายที่ให้ผลผลิตตลอดทั้งปี ลูกมีลักษณะแป้น มีน้ำมาก ผลใหญ่เต็มที่มีน้ำหนักประมาณ ๗-๘ ลูกต่อกิโลกรัม น้ำมีกลิ่นหอม รสชาติเปรี้ยวจัดแต่ละมุนลิ้น มีรสหวานนิด ๆ อร่อยที่โคนลิ้น และที่สำคัญออกลูกตามตาดำกิ่งทั่วต้นคล้ายมะยม

มะนาวแป้นสิรินนท์

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มะนาวแป้นสิรินนท์ เป็นพันธุ์มะนาวที่ให้ดอกออกผลได้ตลอดปี ผลมีขนาดใหญ่ ทรงผลแป้น เปลือกบาง มีกลิ่นหอม สามารถปลูกได้ดีในดินเกือบทุกชนิด โดยเฉพาะสภาพร่วนซุย มีการระบายน้ำดี มีอินทรีย์วัตถุผสม และมีแหล่งน้ำที่เหมาะสม มะนาวแป้นสิรินนท์ จะสามารถเจริญงอกงาม มีผลดก และคุณภาพดี

มะนาวแป้นสิรินนท์ มีโครงสร้างใบ ๓ ส่วน มะนาวสายพันธุ์ทั่วไป จะมีโครงสร้างใบ ๒ ส่วน คือ แฉกใบ และ ก้านใบ แต่แป้นสิรินนท์ มีส่วนประกอบของใบที่เพิ่มขึ้นมาอีก ๑ ส่วน คือ หูใบ เป็นระยางค์คู่หนึ่งที่อยู่ตรงฐานของก้านใบ กล่าวได้ว่ามะนาวแป้นสิรินนท์ มีลักษณะใบสั้นและมีหูใบ เป็นลักษณะเด่นที่แตกต่างจากต้นมะนาวสายพันธุ์ทั่วไป

มะนาวยักษ์

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้นมะนาวยักษ์ ลักษณะลำต้นสีน้ำตาล เป็นไม้ยืนต้นตระกูลมะนาวสูงประมาณ ๓-๑๐ เมตร ตามลำต้นและกิ่งก้านมีหนาม ใบเดี่ยวออกสลับ ใบกลมมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบงอขึ้นเล็กน้อยสีเขียวเข้มเป็นมันวาว ใบใหญ่และมีกลิ่นหอมเฉพาะตัว ผลกลมใหญ่ ผิวเรียบ เปลือกหนา ดอกมีสีขาวอมม่วง มีกลิ่นหอม ระยะเวลาแรก ผลมีสีเขียว หลังจากผลสุกเต็มที่แล้วจะมีสีเหลืองมะนาว ขนาดผลใหญ่เท่าผลส้มโอ น้ำหนักตั้งแต่ ๑ กิโลกรัมขึ้นไป

มะนาวไซ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มีลักษณะเหมือนกับมะนาวทั่วไป กลีบดอกเป็นสีขาว มีกลิ่นหอม กลีบดอกร่วงง่าย “ผล” รูปกลมรีเล็กน้อยไม่กลมมนหรือกลมแป้น จึงถูกเรียกชื่อตามลักษณะผลว่า “มะนาวไซ” ผลมีขนาดใหญ่เท่าผลมะนาวแป้นในปัจจุบัน เปลือกผลบาง ให้น้ำเยอะ มีเมล็ดน้อย ติดผลเป็นพวง ๓-๕ ผล จึงมีบางคนเรียกว่า “มะนาวไซพวง” น้ำมีรสเปรี้ยวจัด เมื่อนำไปปรุงอาหารจะทำให้รสชาติอาหารเข้มข้นขึ้น และมีกลิ่นหอมของน้ำมะนาว สามารถติดผลดกเกือบตลอดทั้งปี ขยายพันธุ์ด้วยการตอนกิ่ง และเสียบยอด เป็นสายพันธุ์ที่มีอายุยืนนาน ขนาดกิ่งตอนยังปลูกอยู่ได้นานถึง ๗ ปี และมีผลดกแบบต่อเนื่อง

มะนาวแป้นพิจิตร ๑

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มะนาวชนิดนี้เป็นสายพันธุ์ที่นักวิชาการของศูนย์วิจัยพืชสวน จ.พิจิตร ได้ผสมเกสรระหว่างมะนาวแป้นรำไพพันธุ์ดั้งเดิมที่ติดผลดกเกือบทั้งปี ผลมีเมล็ดเยอะ ลำต้นมีหนามมาก แต่ทนต่อโรคแมลงหรือโรคแคงเกอร์ กับมะนาวน้ำหอมอูดรที่มีจุดเด่นคือ ผลใหญ่เปลือกบาง ให้น้ำเยอะและต้นมีหนามไม่มากนัก ปรากฏว่าได้ต้นที่มีความทนทานต่อโรคแมลงหรือโรคแคงเกอร์ได้สูง ผลมีขนาดใหญ่ขึ้น เปลือกผลบาง เมล็ดน้อยลง ให้น้ำเยอะ น้ำมีรสชาติเปรี้ยวจัดและมีกลิ่นหอมเป็นธรรมชาติ เป็นพันธุ์ที่ได้รับความนิยมและครองใจผู้ปลูกอย่างแพร่หลายตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน

มะนาวแป้นดกพิเศษ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

แป้นดกพิเศษ ได้มาจากการคัดสายพันธุ์มะนาวแป้นรำไพที่ให้ผลผลิตสูง และมีลักษณะพิเศษคือ ผลใหญ่ เปลือกบาง ให้ผลผลิตดกมากและติดผลเป็นพวง ปริมาณน้ำมาก หอม และมีรสชาติ เหมือนกับมะนาวแป้นรำไพทุกประการ และได้มีการตั้งชื่อพันธุ์ว่า “พันธุ์แป้นดกพิเศษ” ข้อเสียคือ ไม่ต้านทานโรคแคงเกอร์ และโรครากเน่า

ผลผลิตของมะนาวพันธุ์ "แป้นดกพิเศษ" จะดกกว่าแป้นรำไพ ๒-๓ เท่า ในต้นที่อายุเท่ากัน ในแต่ละปีสามารถออกดอกและติดผลได้ปีละ ๓-๕ ครั้ง ถือได้ว่าเป็นสายพันธุ์มะนาวที่กระตุ้นการออกดอกได้ง่ายที่สุดสายพันธุ์หนึ่ง ขนาดผลค่อนข้างใหญ่มาก เปลือกผลบาง เมล็ดน้อย และมีปริมาณน้ำในผลมาก

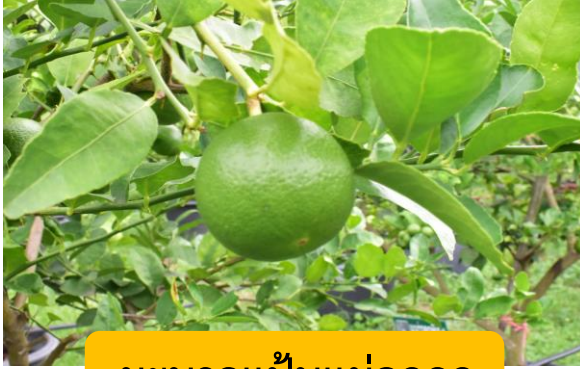

มะนาวแป้นรำไพ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มะนาวพันธุ์แป้นรำไพ เป็นพันธุ์ลูกผสมระหว่างมะนาวพันธุ์แป้นทวายกับพันธุ์ต่างประเทศ สามารถผลิตมะนาวนอกฤดูได้ดี เพราะออกดอกติดผลง่าย อายุการเก็บเกี่ยวสั้น คือ ตั้งแต่ออกดอกจนถึงเก็บเกี่ยวใช้ เวลาประมาณ ๔ เดือนครึ่ง ให้ผลดกตลอดปี ทรงแป้นเปลือกผลบาง ปริมาณน้ำในผลมีมาก รสชาติเปรี้ยว มีกลิ่นหอมรุนแรง ซึ่งนอกจากจะนำมาใช้ประกอบอาหารแล้วยังนิยมใช้ทำน้ำมะนาวปั่น ตลาดมีความต้องการ ลักษณะทรงพุ่มของมะนาวพันธุ์แป้นรำไพ จะคล้ายกับมะนาวพื้นเมืองแต่มีจุดที่ต่างกันเล็กน้อย คือ มีหนามสั้น มีข้อค่อนข้างถี่ และมีใบมาก สำหรับจุดด้อยของมะนาวพันธุ์นี้ คือ ไม่ต้านทานโรคแคงเกอร์ และโรครากเน่า

มะนาวแป้นแม่ลูกดก

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มะนาวชนิดนี้ เป็นพันธุ์ลูกผสมด้วยวิธีเชื่อมเสสรระหว่าง มะนาวแม่ไก่ไข่ดก กับ มะนาวแป้นเอี่ยมแข็ง โดยฝีมือ อ.วัง สุขประเสริฐ ซึ่งธรรมชาติของมะนาวแม่ไก่ไข่ดก มีลักษณะเด่นประจำพันธุ์คือ มีดอกและติดผลดกมาก แต่ขนาดของผลจะเล็ก ส่วน มะนาวแป้นเอี่ยมแข็งผลมีขนาดใหญ่ มีดอกและติดผลไม่ดกนัก แต่จะมีความทนทาน ต่อโรคแคงเกอร์ หรือโรคแมลงที่ลงเกาะกินต้นมะนาวที่ปลูกทั่วไปและเป็นปัญหาของ เกษตรกรในปัจจุบันได้สูงมาก

มะนาวแป้นแม่ลูกดก เป็นไม้ยืนต้นสูง ๓-๔ เมตร กิ่งอ่อนมีหนามแหลม ใบเป็น ใบประกอบชนิดมีใบย่อยใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ดอกออกเป็นดอกเดี่ยวๆ หรือเป็นช่อ กระจุกตามซอกใบและปลายยอด กลีบดอกเป็นสีขาว ร่วงง่าย ดอกมีกลิ่นหอมแบบ สะอาด “ผล” รูปกลมแป้นหรือแบนอย่างชัดเจน ผลมีน้ำหนักเฉลี่ยระหว่าง ๑๒ ผล ต่อ ๑ กิโลกรัม เปลือกผลบาง สีเขียวสวย ผ่าปิบหรือคั้นน้ำได้น้ำเยอะ น้ำเป็นสีขาวใส แตกต่างจากน้ำมะนาวทั่วไป รสเปรี้ยวจัด มีกลิ่นหอม ติดผลดกตามฤดูกาล

มะนาวแป้นสุขประเสริฐ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มะนาวนี้มีชื่อเด่นประจำพันธุ์โดนใจคนปลูกคือ เป็นมะนาวที่มีดอกและติดผลดกเต็มต้นได้ตลอดทั้งปี ผลมีขนาดใหญ่และเป็นมะนาวไม่มีเมล็ด และที่ถือเป็นจุดขายได้แก่ ต้นของ “มะนาวแป้นสุขประเสริฐ” จะมีความทนทานต่อโรคแมลงที่ชอบลงเกาะกินต้นมะนาวได้สูงมาก ผู้ปลูกจึงไม่ต้องฉีดพ่นยาฆ่าแมลงให้เสียเวลา ลำต้นมีหนามสั้นและมีน้อยมาก จึงเป็นที่ชื่นชอบของผู้ปลูกอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน

มะนาวแป้นสุขประเสริฐ เกิดจากการเชื่อมผสมระหว่างมะนาวแป้นพิจิตร ๑ กับ มะนาวแป้นแม่ลูกดก โดยฝีมือ อ.วัง สุขประเสริฐ ปรากฏสิ่งแรกที่แตกต่างคือ สีของดอกจะเป็นสีขาวอมม่วง ซึ่งสีของดอกมะนาวทั่วไปจะเป็นสีขาวล้วน ดอกมีกลิ่นหอมเย็น “ผล” รูปกลมแป้น ผลมีขนาดใหญ่ เปลือกผลบาง เป็นมะนาวไม่มีเมล็ด ผ่าบีบหรือคั้นน้ำจะให้ น้ำ เยอะมาก รสชาติของน้ำเปรี้ยวจัดมีกลิ่นหอมแรงเหมือนกลิ่นน้ำมะนาวแป้นทั่วไปทุกอย่าง จัดเป็นมะนาวพันธุ์เบา ติดผลง่ายและติดผลดกเป็นพวงได้ตลอดทั้งปีแบบไม่ขาดต้น ที่สำคัญ ต้นจะมีความทนทานต่อโรคแมลง หรือโรคแคงเกอร์ได้สูงมาก ผู้เชี่ยวชาญจึงตั้งชื่อว่า “มะนาวแป้นสุขประเสริฐ”

มะนาวแป้นน้ำหอมทุลเกล้า

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลักษณะเป็นไม้พุ่ม สูง ๒-๓ เมตร กิ่งก้านมีหนามแหลม แต่จะมีน้อยมาก กิ่งก้านมักโค้งงอและยาวเกือบทอดเลื้อยไปตามหน้าดิน ใบของ “มะนาวทุลเกล้า” จะมีความหนากว่าใบของมะนาวทั่วไปอย่างชัดเจน เลยทำให้แมลงไม่บินเข้าเกาะกินใบ ดอกเป็นสีขาวมีกลิ่นหอมเย็น “ผล” รูปทรงกลมมีขนาดใหญ่ให้น้ำเยอะ รสชาติเปรี้ยวจัด มีกลิ่นหอม และเป็นมะนาวสายพันธุ์ที่ไม่มีเมล็ดโดยธรรมชาติ มีดอกและติดผลดกเป็นพวง ๕-๗ ผล มีดอกติดผลเกือบทั้งปี โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งที่มะนาวมีราคาแพง

เลมอน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก มีทรงพุ่ม ลำต้นมีลักษณะทรงกลม เป็นเนื้อไม้แข็งและเหนียว มีผิวเรียบ ลำต้นมีกิ่งมีหนามแหลมยาวที่ปลายยอด กิ่งอ่อนสีเขียว กิ่งแก่มีสีน้ำตาล

ใบ เป็นใบเดี่ยว มีลักษณะทรงรี พื้นผิวใบเรียบเกลี้ยงเป็นมัน ค่อนข้างหนา มีกลิ่นหอมมาก เพราะมีต่อมน้ำมันอยู่ ใบด้านบนสีเขียว ใต้ใบสีอ่อนกว่า ใบมีสีเขียว

ดอก จะมีดอกออกเดี่ยว อยู่เป็นกระจุก กลีบดอกมีสีขาว มีเกสรสีเหลือง และมีกลิ่นหอม

ผล มีลักษณะทรงกลมรี ปลายผลมีติ่งแหลม ขั้วหัวของผลเป็นจุด ผิวเปลือกหนาเรียบมัน ผลอ่อนมีสีเขียว เมื่อผลสุกจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองสด ภายในผลจะมีเนื้อฉ่ำน้ำ มีเมล็ดจำนวนมากอยู่ข้างใน รสชาติเปรี้ยวจัด ผิวนำมาทำน้ำมันหอมระเหย

คณะผู้จัดทำ

รวบรวมข้อมูล

นางสาววิมลวรรณ แสงเพชร

นางสาวสุมลรัตน์ กวิมงคลรัตน์

นางสาวธัญลักษณ์ สีลาจันทร์

นางสาวพิริยาภรณ์ สุดฉิม

นางสาวสรลรัตน์ จำเดิม

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

เรียบเรียงข้อมูล/ภาพ

นางสาวพัชราภรณ์ นพกันท์

นักวิชาการเกษตร

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา
287 หมู่ 2 ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา 24120
โทร: 038-554915, 082-716-7965